Marius Mazilu

LEGENDA SFÂNTULUI SISINIE. REDACȚIILE ROMÂNEȘTI.

Legenda Sfântului Sisinie, text care face parte din categoria apocrifelor religioase, a fost pus uneori în legătură cu o altă legendă, *Avestița, aripa satanei*, mai scurtă şi considerată mai veche. Ceea ce le uneşte este, la bază, un exorcism, pentru că, în ambele texte, un duh necurat, care primejduieşte nou-născuții, poate fi învins, dacă i se află numele. Acest fapt a favorizat includerea Sfântului Sisinie ca personaj secundar, în unele variante ale legendei *Avestiței*, cunoscută ca legenda *Avestița-Sisoe*[1]. Sfântul devine aici martorul episodului în care Avestița, vrând să-L omoare pe Pruncul care se va naşte din Fecioara Maria, este întâmpinată de Arhanghelul Mihail şi obligată să-şi spună cele nouăsprezece nume, cu jurământul de a nu se mai apropia de locul unde aceste nume vor fi scrise. Aşadar, chiar dacă cele două texte sunt diferite, ele au fost adesea percepute şi copiate împreună în acelaşi manuscris, ca scrieri distincte, sau contaminate între ele. Cercetarea originilor acestor legende a relevat existența unui prototip provenit, cel mai probabil, din credințele şi ritualurile asiro-babilonienilor, şi care, răspândit în Orient, a pătruns apoi în creştinism, unde s-a prefăcut în legendă hagiografică. La difuzarea pe o arie atât de extinsă a textului au contribuit şi concepțiile populare locale, care se refereau frecvent la superstiția punerii sub ascultare a demonului căruia i se cunosc toate numele[2].

Apariția celor două legende, sosite pe teritoriul românesc mai ales pe filieră slavonă, a fost explicată însă, inițial, prin unele efecte ale curentului bogomilic, care s-ar fi resimțit la noi începând din secolul al XVI-lea. B. P. Hasdeu[3] şi, ulterior, M. Gaster[4] au susținut că bogomilismul, întemeiat la sud de Dunăre, în

[1] Manuscrisele româneşti care includ varianta *Avestița-Sisoe* şi care au fost încadrate de Gabriel Ştrempel în indexul *Catalogului manuscriselor româneşti din Biblioteca Academiei Române,* vol. I–IV, Bucureşti, 1978–1992, la numele „Sisoe" sunt: mss. rom. B. A. R. 274, 1143, 1215, 3163, 4862, 5035, 5289. Ms. rom. 4862 e menționat şi sub numele „Avestița", pentru că aici sunt copiate, independent, amândouă legendele. Ms. rom. 5289 e trecut, şi el, sub ambele nume, deşi textul se referă la „Legenda Sf. Sisoe". Faptul a fost determinat, poate, de titlul legendei: *Cuvănt foarte de folos al sfăntului Sisoie pentru copi<i>i sugători*. Alte versiuni, ale unor manuscrise tipărite, care se referă la varianta *Avestița-Sisoe*, pot fi consultate în „Revista «Ion Creangă»", IV, 1911, p. 38–40, 70–71; Tudor Pamfile, *Mitologie românească*, I, Bucureşti, 1916, p. 237–239.

[2] N. Cartojan, *Cărțile populare în literatura românească*, 1, Bucureşti, 1929, p. 149, 151.

[3] B. P. Hasdeu, *Cuvente den bătrâni*, Bucureşti, 1984, p. 204–216.

[4] M. Gaster, *Literatura populară*, Bucureşti, ed. a II-a, Bucureşti, 1983, p. 259–264.

LR, LVII, nr. 1, p. 75–88, Bucureşti, 2008

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

secolul al X-lea, ca supraviețuitor al dualismului religios iranian, prelungit în maniheism şi paulicianism, a influențat cultura tradițională a românilor şi slavilor de la nord de Dunăre. Mai mult, chiar *Legenda Sfântului Sisinie* ar fi concepția personală a popii Ieremia Bogomil, întemeietorul sectei. Cartojan a infirmat definitiv această teorie, amintind de existența unor forme ale legendei, anterioare apariției bogomilismului, în literaturile ebraică, arabă şi abisiniană[5].

Prin urmare, nu toată literatura apocrifă e rezultatul concepției sectare. De remarcat că în cadrul acestui tip de literatură se operau diferențieri în funcție de apropierea subiectului tratat față de tradiția bisericească, din moment ce şi înalții ierarhi au considerat de cuviință să traducă texte religioase apocrife. Un caz cunoscut este cel al mitropolitului Dosoftei, care a tradus *Viața sfântului Vasile cel Nou* şi *Legenda lui Afrodițian Persul*[6]. Există însă şi situații în care unii preoți şi călugări, mai puțin cunoscători ai dogmelor, contribuiau, neintenționat, prin traducerea şi copierea anumitor texte, la răspândirea unor concepții contrare spiritului ortodox. Constatăm, totodată, publicarea într-un cadru mănăstiresc a unor texte de astrologie populară. Circulația sporadică, în mediile ecleziastice din Țara Românească în secolul al XVII-lea, a unor indici de cărți interzise, nu a putut opri traducerea şi copierea apocrifelor religioase[7].

Parcurgând versiunile *Legendei Sfântului Sisinie/Sisoe* din fondul de manuscrise al Bibliotecii Academiei Române, precum şi alte versiuni deja publicate, am constatat existența a două redacții[8] principale, diferențiate în şase tipuri de text, unele tipuri cuprinzând mai multe versiuni, în funcție de întinderea lor şi de unele elemente lexicale: cea veche, mai scurtă, din care au provenit tipurile A şi B, şi cea modernă, cu o structură mai extinsă, care a stat la baza tipurilor C, D, E, F. Legenda urmează un prototip slavon, dar redacția ei amplificată circulă, începând din secolul al XVII-lea, şi în variantă grecească[9]. Vom urmări astfel, în continuare, fiecare redacție în parte, împreună cu tipurile asociate ei, încercând să relevăm elementele care îi sunt caracteristice[10]. Metoda aleasă va fi aceea de raportare permanentă la tipul A al redacției scurte, deoarece acesta conține cea mai veche traducere românească descoperită până acum, însoțită şi de originalul ei slavon. În acelaşi timp, vom compara şi tipurile redacției amplificate între ele.

[5] N. Cartojan, *op.cit*., p. 147, 148.

[6] Vezi N. A. Ursu, *Alte traduceri necunoscute din tinerețea mitropolitului Dosoftei*, în „Limba română", XXVII, 1978, nr.5, p. 495–507; Dragoş Moldovanu, *Miscellanea philologica*, în „Limba română", XXXIII, 1984, nr.5, p.417–420); Alexandru Mareş, *Traduceri necunoscute ale lui Dosoftei din perioada celui de-al doilea exil polon (III)*, în „Limba română", XXXVII, 1988, nr.1, p. 55–63.

[7] Al. Mareş, *Cărți populare din secolele al XVI-lea – al XVIII-lea*, Bucureşti, 2006, p. 41.

[8] Considerăm funcțional în analiza de față raportul de incluziune redacție-tip-versiune.

[9] N. Cartojan, *op. cit.*, p. 146.

[10] Două manuscrise româneşti, 1313 şi 1391, trecute în indexul *Catalogului* întocmit de G. Ştrempel, sub numele „Sisoe", se referă, cum se şi menționează în descrierea lor, la nişte fragmente din *Pateric* care îl au în centru pe Avva Sisoe.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

Redacţia scurtă. Tipul A. Cea mai veche variantă de text păstrată a *Legendei Sfântului Sisinie* ne-a fost semnalată de către B. P. Hasdeu, care a publicat în 1880 manuscrisul primit de la D. A. Sturdza, şi numit, în consecinţă, *Codex Sturdzanus* (ms. rom. B.A.R. 447, f. 57–63), în volumul al II-lea din *Cuvente den bătrâni*. Filologii români au ajuns la concluzia că această versiune urmează o traducere fără corespondenţă în vreun alt text vechi românesc. În ciuda afirmaţiilor contradictorii exprimate de N. Cartojan în *Cărţi populare*, *I*, p.155, conform căruia textul din ms. rom. 473 de la Biblioteca Academiei Române din Bucureşti, scris în secolul al XVIII-lea de Stoian de la Anthim, ar fi o versiune aparţinând aceleiaşi traduceri din care descinde versiunea din *Codex Sturdzanus*, Gh. Chivu[11], în acord cu Al. Mareş[12], a opinat, pe bună dreptate, că manuscrisul în speţă conţine un alt text, diferit chiar din titlu, *Această molitvă a lui Svetâi Sisoe pentru coconii cei mici de-i omoară diiavolul; aceasta să o puie în leagăn, că nu să va apropiia*.

Versiunea *Legendei Sfântului Sisinie* publicată de Hasdeu este una bilingvă, după fiecare fragment de text slavon fiind intercalat fragmentul în limba română. Modalitatea aleasă de aşezare în pagină a textului poate sugera şi scopul didactic pe care l-a avut la un moment dat acesta.

Traducerea titlului în română este *Rugăciunea Sfântului Sisin de afurisitul diavol*. Miscelaneul de literatură apocrifă cuprinde o secţiune unitară, a textelor considerate bogomilice de primul lor editor, care numără, pe lângă *Legenda Sfântului Sisinie*, *Cuvântul apostolului Pavel*, *Cuvântul de îmblare la munci* şi *Cugetări în ora morţii*. Manuscrisul a fost scris la o dată cuprinsă în intervalul 1590–1602 şi provine din zona de nord a Hunedoarei, unde, probabil, s-a efectuat şi traducerea textelor[13].

În *Codex Sturdzanus*, sfântul se numeşte Sisinie, spre deosebire de alte manuscrise ulterioare, unde poartă numele Sison sau Sisoe. Hasdeu arată că, în prototipul legendei, Sfântul Sisinie este un pustnic, petrecând viaţa pe un stâlp de piatră, ca sfântul Simeon, care era născut într-o localitate denumită Sison – de unde, poate, şi suprapunerea numelor. Un alt prilej de confuzii a putut fi aria de manifestare harică a Sfântului Sisoe cel Mare, gonitorul de draci, cum este cunoscut în *Sinaxarul* zilei de 6 iulie, care corespunde atributelor Sfântului Sisinie din legendă.[14]

Legenda are o desfăşurare epică simplă, evidenţiată de următoarea succesiune de episoade: precizarea că Sfântul Sisinie s-a afirmat ca luptător în ţara aravitenilor; episodul răpirii de către diavol a celor cinci copii ai Melentiei, sora

[11] Vezi *Codex Sturdzanus*, ed. Gh. Chivu, Bucureşti 1993, p. 107.
[12] Ion Gheţie, Al. Mareş, *Originile scrisului în limba română*, Bucureşti, 1985, p. 396.
[13] Al. Mareş, *op. cit*., p. 37, 42.
[14] V. B. P. Hasdeu, *Cuvente den bătrâni*, vol. *II*, ed. a II-a, Bucureşti, 1983, p. 212.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

sfântului; retragerea acesteia, din nou însărcinată, de frica diavolului, la marginea mării, într-o chilie de plumb; descoperirea, printr-un înger, a misiunii încredințate sfântului de Dumnezeu, aceea de salvator al copiilor şi omorâtor de diavoli; vicleşugul diavolului, care se transformă într-un grăunte de mei şi se strecoară nevăzut, împreună cu sfântul, în chilie, şi fură, la miezul nopții, şi pe al şaselea copil; blestemul sfântului, aruncat asupra salciei şi a rugului (elementele-obstacol, care îl acoperă pe diavol) şi binecuvântarea dată măslinului (elementul-ajutător); recuperarea copiilor; pedepsirea diavolului; jurământul duhului necurat de a nu se mai apropia de casa unde se află scrisă legenda.

Această versiune se distinge, în primul rând, prin întinderea cea mai redusă a textului. Apoi, începutul legendei, care prezintă faptele de vitejie ale sfântului, aminteşte numele oştilor învinse de Sfântul Sisinie: „întâiu siriianii, ai doii turcii, ai treii tătarîi". La final, episodul jurământului făcut de duhul rău relevă, prin comparație cu versiunile de mai jos, o formulă aparte: „Şi începu dracul cu lacrămi a să giura: «Să mă parde[15] de tăria înfricatului scaun şi de brațele înalte şi <de> cinstitul veşmântul ce acopere cinstitul capul lui şi de tăria celor 40 de popi, celora ce țin înaltul Ierusalimului şi rugă fac şi dzua şi noapte! Iuo ruga aceasta grăi-să-va şi numele Tău pomeni-se-va <…>!»"[16] .

După proferarea jurământului, duhul necurat este trimis de sfânt „suptu întunerec", şi nu aruncat, ca în celelalte versiuni, în fundul mării.

Tipul B este reprezentat de textul din ms. rom. 5492, datând de la începutul secolului al XIX-lea. Manuscrisul conține pe f. 3 $^{r-v}$ textul intitulat *Arătarea lui Sfeti Sisin când i s-au arătat îngerul lui Dumnezeu de l-au întărit cu cuvântul*.

Față de tipul A, această versiune prezintă la începutul textului un corpus de rugăciuni, în frunte cu *Ruga Sfântului Sisin*, urmată de *Ruga Sfântului Proroc Zaharie*, *Ruga Sfântului Ioan Înaintemergătoriu lui Hristos*, *Rugăciunea Proorociței Anei de demult* şi *Rugăciunea lui…<D>imitrie*. *Ruga Sfântului Sisin*, aflată pe f. 2, are un dublu caracter, de mulțumire adresată lui Dumnezeu, şi de cerere, ca să poată blestema pe diavol: „Şi zise Sfeti Sisin: «Mărirea lui Dumnezeu de toate Țiitoriul, că îmi deade şi mie puteari spre duhurile necurate». Şi au zis Sti Sisin: «Dumnezee, Hristoase, ajută robului tău (cutare), cu numele Tatălui şi al Fiiului şi al Sfântului Duh, ca să blastăm pre diavolul cu putearea Tatălui şi cu ruga tuturor sfinților. Doamne miluiaşte-ne. Amin!»"[17].

De asemenea, legenda din manuscrisul de față se referă la un nou episod, acela al ieşirii la vânătoare a sfântului, „cu un coteai şi 2 ogari", preluat din tipurile redacției amplificate, fără însă a-l dezvolta.

[15] Sintagma are înțelesul *să am parte de*: v. Al. Mareş, *Două lecțiuni din* ***Codex Sturdzanus***, în *Scriere şi cultură românească veche*, București, 2005, p. 442–445.

[16] Ms. rom. 447, f. 62 $^{r-v}$.

[17] Ms. rom. 5492, f. 2.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

Pe de altă parte, structura legendei de tip A se îmbogăţeşte cu o altă secvenţă, în care îngerul, trimis de Dumnezeu pentru a-i vesti misiunea sfântului, rosteşte un blestem împotriva diavolului. Textul conţine elemente asemănătoare cu cele din partea a doua a rugăciunii împotriva frigurilor, atribuită Sfântului Sisinie, un exorcism păstrat într-o versiune slavonă şi scris pe foi de plumb în secolul al XIV-lea[18]: „Precum te-ai rugat lui Dumnezeu, Sti Sisine, când ai ieşit la vânat şi ai biruit, aşa biruiaşte şi acum putearea diavolului de la robul lui Dumnezeu acesta (cutare) din capu, din crieri, din limbă, din vinele grumazilor, din chiept, din inimă, din spate, din şa<le> şi din toate oasele, din picioare, din deagite, din mâini, din palme, din do<sul> mâinilor, din coate, din genunchi, din gleznele picioarelor şi din încheieturile mâinilor, din frunte, din ochi<i>, din nas, din gură, din dinţi, din fălci, din urechi şi din toate mărun<ta>iele trupului. Sfinte Sisine, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să ajute robu lui Dumnezeu acesta cutare...”[19].

Un alt moment care particularizează tipul B este acela în care sfântul porneşte în căutarea diavolului, înarmându-se, pe lângă sulița din celelalte versiuni, şi cu o sabie. Cu această sabie încearcă el să-l scoată pe necurat din mare, dar nu oricum, ci repetând gestul profetului Moise din Vechiul Testament: „Şi deaca ajunse Sfeti Sisin la mare, deade cu sulița în diiavolul şi nu-l putu lovi, şi deade cu sabiia cruciş şi să desfăcu marea şi iar să împreună şi, deaca văzu, rădică ochi<i>i la ceri şi să rugă lui Dumnezeu. Atuncea aruncă unghița în mare şi scoase pe diavolul la uscat…”[20].

Tot aici numele lui Sfeti Sisin se schimbă, la un moment dat, în Sfeti Sison, variantă de nume pe care o mai întâlnim pe parcursul ms. rom. 3820 (tipul C).

Ms. rom. B.A.R. 5492 (tipul B) păstrează însă, în ciuda diferitelor adăugiri, mai important, câteva elemente similare cu ms. rom. 447 (tipul A), pe care nu le vom mai întâlni în nicio altă variantă a *Legendei sfântului Sisinie*. Astfel, puncte comune în cadrul celor două manuscrise sunt: titulatura Sfântului Sisinie, numit în ms. rom. 447 Sti Sisin, iar în ms. rom. 5492 Sfeti Sisin (în celelalte variante sfântul fiind numit Sfeti/Sfântul Sison/Sisoe); lipsa, în ambele manuscrise, a menţionării fraţilor Sfântului Sisinie (cu excepţia ms. rom. 1166, manuscris care se încadrează

[18] Vezi Al. Mareş, *op. cit*., p. 244. Textul în discuţie a fost publicat de Lazăr. I. Ciomu, în articolul *Un vechi monument epigrafic slav la Turnu-Severin*, din „Revista istorică română”, vol. VIII, 1938, p. 212–213. Iată traducerea textului slavon: „…Rugăciune de friguri a lui Isus şi Preasfântului Sisine şi tuturor….noului născut. Dumnezeule! Îndepărtează, Doamne pe diavol din omul, robul lui Dumnezeu Gheorghie Bratul din cap şi din păr, din păr, din vârf şi din creştet, din obraz, din ochi, din urechi, din nări, din limbă, de sub limbă, din gâtlej, din piept, din inimă, din toate şi din coaste, mădulare şi din alcătuirea membrelor dinăuntru şi dinafară, din oase şi din vine şi din vinişoare şi din toate elementele lui. În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, şi acum!”

[19] Ms. rom. 5492, f. 3.

[20] Ms. rom. 5492, f. 3 ^{v}.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

în rest, perfect, în tipul C, studiat mai jos); cvasicorespondența termenilor care indică locul de retragere a surorii Sfântului Sisinie, Melentia: „stâlpu de marmure" ferecat „cu piroane de fieru" în ms. rom. 447 şi „cetatea de marmură… cu piroane" în ms. rom. 5492 (celelalte variante prezintă, constant, locul, ca fiind o „chilie de plumb"); întâlnirea a trei arbori (salcie, rug şi măslin) pe drumul făcut de Sfântul Sisinie în căutarea diavolului; apropierea termenilor cu care este numită arma sfântului: „…începu a-l bate cu 72 de buzdugane de fieru" în ms. rom. 447, „toiag de fier" în ms. rom. 5492 (în celelalte manuscrise cercetate se vorbeşte de un „paloş de foc"); utilizarea apelativului „lemnul lui Dumnezeu" în cazul celor trei arbori întâlniți în cale de Sfântul Sisinie, în ms. rom. 447, sintagmă păstrată doar cu referire la măslin, în ms. rom. 5492, dar nemaiîntâlnită în altă versiune.

Asemănările relevate duc la concluzia că *Legenda sfântului Sisinie* din ms. rom. 5492 a avut probabil ca model, într-una dintre etapele de scriere prin care a trecut, o copie care a urmat redacția scurtă, traducere după un prototip slavon, la fel ca textul din ms. rom. 447. Diferența dintre manuscrise se explică prin contaminarea, în timp, a versiunii redacției scurte, cu alte versiuni, ale redacției amplificate.

Redacția amplificată. Odată cu **Tipul C** începem prezentarea textelor care provin din redacția amplificată. Acest tip are cea mai bogată reprezentare şi înfăţişează cea mai mare omogenitate a versiunilor. Aici sunt cuprinse textele din ms. rom. 1735 (mijlocul secolului al XVIII-lea), f. 19–24: *Rugăciunea Sfântului Sisoi pentru coconii cei mici carii îi omoră diiavolu*; ms. rom. 473 (1766), f. 46–52^{v}: *Această molitvă a lui Sfântul Sisoe, pentru coconii cei mici de-i omoară diiavolul. Aceasta să o puie în leagăn, că nu să va apropiia*; ms. rom. 3820 (1775), f. 235–243^{v}: *Povestea Sfântului Sison*; ms. rom. 1151 (1777), f. 50-53: *Molitva Sfântului Sisoe. Pentru pruncii cei mici cei di-i omoară diiavolul. Aceasta să să puie în leagănul copilului, că nu să v<a> apropiia di copilu diiavolul acela*; ms. rom. 3518 (a doua jumătate a secolului al XVIII-lea), f. 3 liminară ^{v}-5^{v}: *Legenda Sfântului Sisoe*; ms. rom. 4767 (sfârşitul secolului al XVIII-lea), f. 19^{v}–20^{v}: *A Sfântului Sisoe istorii arată înainte*. Text fragmentar, fără sfârşit; ms. rom. 2226 (1805), f. 32^{v}–39^{v}: *Această molitvă este a lui Sfeti Sison pentru coconi<i> cei mici ce au furat diiavolul şi leagănul sori-si<i>. Această să puie în leagănul copilului, că nu să apropie diiavolul*; ms. rom. 1194 (1810), f. 20–23: *Această molitvă este a lui Sfeti Sisoi pentru coconii cei mici ce au furat diiavolul şi leagănul sori-si<i>. Această să puie în leagănul copilului, că nu să apropie diiavolul*; ms. rom. 1584 (începutul secolului al XIX-lea), f. 302–305^{v}: *Cum au pătimit Sfântul Sisoi cu diiavolul când fura diiavolul coconii sori-sii şi ai altora şi cum i-au scos de la diiavolul pre toți copiii, vii, nevătămați*; ms. rom. 2966 (începutul secolului al XIX-lea), f. 11^{v}–14^{v}: *Legenda Sfântului Sisoe. Această molitvă a sfântului Sisoe pentru copi<i>i cei mici ce-i omorâsă diavolul, a Melenti<i>. Iai această scrisoare să o pui în leagăn,*

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

că nu să va apropiia diavolul; ms. rom. 3013 (prima jumătate a secolului al XIX), f. 100^{v}–104: *Această molitvă a lui Sfeti Sisoe pentru coconii cei mici de-i omoară diiavolul. Aceasta să o puie în liagăn că nu să va apropiia*; ms. rom. 5366 (1850–1855), f. 116–121^{v}: *Această molidvă a Sfântulu<i> Sisoe cu soru-sa Mele<ntia>. Pentru coconi<i> cei mici de-i omorâră deavolul, aceasta să-i puie în leagân, că nu să va apropiia***;** ms. rom. 1166 (secolul al XVIII-lea – secolul al XIX-lea), f. 10–12^{v}: *Molifta Sfântului Sisoi de coconii cei omorâți dă diavolul, aceasta când să va apropiia diavolul de coconi*.

Încadrăm în acest tip şi versiunea publicată de C. N. Mateescu, dintr-un manuscris al lui Isaia Ieromonahul, cu titlul *Această molitvă iaste a sfântului Sisoe pentru pruncii cei mici, cari îi omoară diavolul în leagăn şi pre lângă mumele lor când dormia*, copiată în anul 1803[21].

În comparație cu redacția scurtă (de tip A), se observă că această redacție (de tip C) prezintă o amplificare, concretizată prin adăugarea unor nuanțări ale episoadelor ştiute sau prin intercalarea unor episoade întregi.

Se menționează astfel faptul că Sfântului Sisoe luptă în țara aravitenilor alături de frații săi, Sidor şi Teodor (numele acestora diferă puțin de la o variantă la alta). Un alt pasaj nou, în care se vorbeşte despre mila lui Dumnezeu, arătată celor credincioşi, precedă mesajul îngerului pentru sfânt: „Iar Dumnezeu, Cela Ce are grija tuturor celora ce-l roagă pre Dânsul cu credință, văzându-o întru atâta nevoie dă diiavolu, atuncea trimise Dumnezeu pre îngerul Său la Sfântul Sisoi, de-i grăi zicând...(urmează cuvintele îngerului)”[22]. Identificăm apoi episodului vânătorii, despre care se amintea, succint, în versiunea corespunzătoare tipului B. Aici aflăm cum a ieşit la vânătoare împăratul aravitenilor, împreună cu Sfântul Sisoe, cu frații lui şi cu oaste multă, şi cum o furtună mare, îngăduită de Dumnezeu, i-a risipit pe toți şi l-a condus pe sfânt la chilia Melentiei. Tot în cadrul versiunilor de tip C remarcăm în trei dintre manuscrise (mss. rom. 1735, 3518, 1584), în dialogul sfântului cu salcia, o precizare în plus: „Şi aflând pe cale o salcie, fiindcă omul nu era prin pustie, ci să rugă lui Dumnezeu ca, pre cine va întreba dă diiavolu, orice va fi, să grăiască”[23]**.** O secvență nouă față de textul de tip A este şi întâlnirea sfântului cu un alt copac din categoria arborilor binecuvântați, paltinul, pe drumul de urmărire a duhului rău. La finalul unor versiuni ale tipului C (ms. rom. 1735, 1584) şi în versiunea din ms. rom. 4862 (tipul F) jurământul diavolului conține unele precizări în legătură cu limitele spațiului protejat de cartea în care se va afla scrisă această întâmplare: „Iar diiavolu să jură pre Dumnezeu Care au făcut ceriul şi pământul, că unde să va afla cartea lui Sfeti Sisoi, nu mă voiu apropiia de casa

[21] „Revista «Ion Creangă»”, an VIII, 1911, p. 194–197.
[22] Ms. rom. 1735, f. 19 ^{v}.
[23] Ms. rom. 1735, f. 21^{r-v}.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

aceia de 90[24] mile de loc, nici de copi‹i›i lor, nici de dobitoacele lor, nici de moşi‹i›le lor”[25]. În celelalte versiuni ale tipului C, duhul necurat promite, la modul general, păstrarea distanței față de oamenii sfântului[26].

Un caz aparte în seria manuscriselor aparținând tipului C este ms. rom. 1151, care se remarcă prin adăugarea de către copist, în încheierea textului, a unui blestem atribuit Sfântului Sisoe, într-o variantă prelucrată, mai concisă, dar în felul altora studiate în continuare: „Molitva Sfântului Sisoe. Doamne, Doamne, Dumnezee Hristoase, ucigă-te sfânta şi preaputernica Cruce care s-au răstignit Hristos, Fiiul lui Dumnezeu, Cel Adevărat şi te blestem cu înfricoşatul şi preaslăvitul nume al Sfintei Troiți Celei <de> o ființă, pre tine, diiavole, şi să te ucigă sfânta şi creştinească şi apostolească biserică şi trei sute şi şaizeci de Sfinți Părinți de la Sfân<tul> Săbor[27] al Nichii... să rămâie curat şi luminat, cu roa Duhului Sfân<t>, ca în zioa care l-au născut maica sa şi să fiie cu ajutoriulu Preasfintei şi de Viiață Făcătoarei Troiți, în vecii vecilor. Amin!”[28].

Diferențe mai puțin semnificative se observă între celelalte variante ale tipului C, în general, la începutul sau la sfârşitul textelor, unde există sau nu indicații de folosire ale legendei, devenită molitvă. Iată o astfel de prescripție: „O, creştine, să ştii pentru această <molitvă>[29] a lui sfântul Sisoi, având în casa ta, să pui în leagăn la pruncii cei mici, ca să nu <s>ă[30] apropiie diiavolu”[31].

Continuăm prezentarea tipurilor redacției amplificate precizând că vom considera versiunile aparținând tipurilor D, E şi F concretizări atipice în raport cu versiunile tipului C, pe care îl urmează, în linii generale, ca structură.

Tipul D este ilustrat de legenda din ms. rom. B.A.R. 3319 (f. 154–157^{v}), scris de Manolachi Potlog (!)[32] şi datat 23 mai 1806[33]. Textul poartă titlul *Viiața Sfântului Sisoi care să ceteşti la copi<i>i cei mici, sau să o ții în le<a>găn, că nu să va apropiia diiavolul nici cu o răutate de dânsul*;

Schimbările sunt, în principiu, următoarele: în primul rând, numele sfântului devine Sisoi sau Sisoe. În al doilea rând, copistul textului, având cunoştință de legenda *Avestița-Sisoe*, a reținut ideea demonului feminin, care are multe nume şi care poate lua multe înfățişări, şi a introdus acest amănunt descriptiv în mesajul

[24] Majoritatea manuscriselor menționează cifra 7.
[25] Ms. rom. 1735, 23 ^{v}.
[26] V. mss. rom. 1584 (305 f. $^{r-v}$), 3518 (f. 5), 4862 (f. 140 ^{v}) pentru locurile paralele.
[27] Trimiterea se face, probabil, la Sinodul al şaptelea de la Niceea, la care au participat 367 de Sfinți Părinți.
[28] Ms. rom. 1151, f. 53.
[29] Scris: milostibß.
[30] Scris: bß.
[31] Ms. rom. 1735, f. 23 ^{v}.
[32] Însemnare de pe fila 154, ms. rom. 3319.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

îngerului către sfânt: „Sfinte Sisoe, să te duci cu frica lui Dumnezău să uci<zi> pre diiavolul Avestiții, aripa sătanii, având numi multe şi uniori să faci ogar, altiori câini, şi mâță, <şi> muscă, şi într-alti multi chipuri”[34].

În al treilea rând, identificăm un alt blestem, apropiat ca structură de prima parte a textului slavon din secolul al XIV-lea, pomenit mai sus, şi pe care îl regăsim, prescurtat, rostit de Arhanghelul Mihail, în unele variante ale legendei *Avestița*[35]. Blestemul este proferat aici de Sfântul Sisoe, după ce a prins pe diavol, pentru a fi păzite, o dată în plus, casa şi leagănul acelei case: „Atunce Sfântul Sisoi să rugă lui Dumnezău şi zisă: «Mărire Dumnezăului nostru şi ne dă puteri spre duhurile celi necurati robul tău Sisoi, cu numile Tatălui şi al Fiiului şi al Sfântului Duh, să blastăm pre diiavolu. Doamni miluiaşti, amin!» Şi începu a-l blăstima: «Blăstămu-te pre tine, diiavoli, cu toată săminție ta, ca să nu te mai amestici întru săminție omenească, să nu mai mergi la robii lui Dumnezău, că esti ocolită casa lui cu cinstita Cruci. Blăstămu-te pre tini, diiavoli, cu numele Domnului nostru Isus Hristos şi cu Precurata Maică şi pururе Fecioară Mariia, Cie Ci au născut fără dureri pre Fii<u>l lui Dumnezău cu trupul. Blăstămu-te pre tini, procleti diiavoli, cu Sfântul Ioan Botezătorul. Blăstămu-te pre tini, diiavoli, cu cei 12 Apostoli şi cu

[33] Însemnare de pe fila 157 [v], ms. rom. 3319.

[34] Ms. rom. 3319, f. 154 [v].

[35] Lazăr. I. Ciomu, *art. cit*., p. 212–213 (traducerea textului slavon): „Rugăciunea lui Hristos pentru alungarea diavolului. În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. «Te blestem, diavole, cu straşnicul nume al Domnului nostru Isus Hristos. Te blestem, diavole, cu Sfânta Maria, Sfânta Născătoare de Dumnezeu şi cu toți sfinții. Te blestem, diavole, cu Sfântul Ioan Botezătorul. Te blestem, diavole, cu Păzitorul Mihail şi cu Sfinții Gavril şi Oril şi Rafail şi cu toate Sfintele Puteri Cereşti care slujesc tronului lui Dumnezeu. Te blestem, diavole, cu Sfinții Apostoli Petru şi Pavel. Te blestem, diavole, cu toți sfinții de sus, Zaharia şi Samoil. Te blestem, diavole, cu Sfinții Mucenici Dimitrie şi Gheorghie şi cu Sfinții Ierarhi Ioan Gură de Aur şi cu Vasilie şi cu Grigorie. Te blestem, diavole, cu Părintele Nicolae şi cu Sfinții Sisinie şi Sinodor. Te blestem, diavole, cu Sfântul de viață Dătător Hristos, Care este alungătorul demonilor şi tuturor duhurilor necurate. Să n-ai putere de azi înainte asupra robului lui Dumnezeu Gheorghie Bratulea. În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi acum! Te blestem, diavole, cu Atotțiitorul Dumnezeu Cel Viu. Suflete necurat, teme-te de numele Sfântului. Te blestem, diavole, cu Cel Care a făcut cerul şi pământul şi marea şi toate cele dinăuntru. Te blestem, diavole, cu Cel Care a dat suflet viețuitoarelor...cu mare frică se închină Lui toată făptura. Te blestem, diavole, cu Cel Care a trimis foc din ceruri. Te blestem, diavole, în munte şi cu Cel Care a predicat poporului lui Moise, cu Cel Care s-a arătat în mărăcine. Te blestem, diavole, cu Cel Care a ucis căpetenia egipteană şi cu Cel Care a dat lor apă dulce din piatră. Te blestem, diavole, cu Cel Care a spus: «Nu este cerul tronul, iar pământul temeiul picioarelor Mele?» Te blestem, diavole, cu marele nume al lui Hristos Dumnezeu Savaot. Te blestem, diavole, cu Cel Care a mers pe mare şi cu Cel Care a liniştit valurile ei. Te blestem, diavole, cu Cel Care a înviat pe Lazăr din morți <cel> de o zi. Te blestem, diavole, cu Cel Care a poruncit mării să-şi usuce izvoarele sale şi pământului să stea în fața lui Dumnezeu Cel Viu la judecată. Te blestem, diavole, cu Cel Care, venind pe pământ din ceruri cu glas de trâmbiță şi cu foc, din care cauză cerurile se cutremură şi stelele cad. Te blestem, diavole, cu Cel Care stă pe scaun cu slavă, în fața Lui <o> apă de foc curge şi stau mulțime şi mulțime de îngeri, arhangheli, heruvimi şi serafimi, ridicând osanale şi cântând: «Sfânt, sfânt, sfânt»”.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

patru evanghelişti, Matei, Marcu, Luca, Ioan Bogoslov. Blăstămu-te pre tini, diiavoli, cu sfântul proroc Zahariia şi cu sfântul proroc Iliia, care umblă cu căruță de foc prin noori. Blăstămu-te pre tini, procleti diiavoli, cu Sfinții Mucenici Gheorghi, Dumitru, Ştefan, Teodor, Procopii, Mercurii, Pandeleimon. Blăstămu-te pre tini, procleti diiavoli, cu trii sfinți arhierei, Vasile cel Mari, Grigori Bogoslov, şi Ioan Zlataust. Blăstămu-te pre tini, diiavoli, cu Sfântul Neculai, făcătoriul de minuni, şi Spiridon şi alți sfinți arhierei. Blăstămu-te pre tini, diiavoli, cu trii veteji, Sisoia, Minodor, Teodor. Blăstămu-te pre tini, procleti diiavoli, cu naltul Ierusalimului. Blăstămu-te pre tini, procleti diiavoli, cu frica casilor lui David, unde să va judeca toate sufletile, acolo focul ti va dogori. Blăstămu-te, procleti diiavoli, cu toate sfintele muieri, Tecla, întâia mucenița, şi cu celelalti, care să roagă lui Dumnezău pentru toată lume. Blăstămu-te pre tini, procleti diiavoli, cu soarile şi cu luna ci umblă pre lângă scaunul lui Dumnezău şi pre norod luminează şi încălzăşti. Blăstămu-te pre tini, diiavoli, cu sfânta Zvitoniia şi cuconii ei ce-i aducí pârgă lui Dumnezău, iar Domnul să bucura. Blăstmu-te pre tini, procleti diiavoli, cu cinstita Cruci, cu Precurata Învieri şi de Viiață Făcătoari Troiți. Necurate, să nu mergi la robul lui Dumnezău cutare, nici la toți câți să vor afla în casi. Cred în numile Tatălui şi al Fii<u>lui şi al Sfântului Duh. Amin! Să ieşi[36] diiavoli, iată îngirul îmi este întru agiutori, de acum şi până în veci. Du-te de la mini şi de la casa aceasta. Eu laud pre Dumnezău Tatăl, Fiiul, Sfântul Duh. Amin!»”[37].

Este interesant de observat, pentru a dovedi că blestemul este unul „apocrif”, că Sfântul Sisoe menționează, la un moment dat, propriul nume, alături de cel al fraților săi, ca şi cum s-ar invoca pe sine însuşi în calitate de izgonitor al dracilor.

Tipul E este reprezentat de textul din ms. rom. B.A.R. 4862, care datează din perioada 1821–1829 şi care prezintă pe filele 138 ^{v}–140^{v} *<Legenda sfântului Sisoe>*.

Din seria manuscriselor studiate, acesta se apropie cel mai mult de versiunea tipărită a *Legendei Sfântului Sisoe*, care începe să circule în tiraje mari (aproximativ 10 000 de exemplare) de pe la 1860–1870 la Iaşi şi apoi la Bucureşti, şi pe care B. P. Hasdeu o publica, comparativ, în paralel cu textul corespunzător din *Codex Sturdzanus*, în vol. al II-lea din *Cuvente den bătrâni*, într-o variantă din 1878.

Asemănările cu textul tipărit, care înseamnă tot atâtea diferențe față de versiunile manuscrise ale tipului C, vizează mai ales prima parte a legendei: se renunță aici la începutul obişnuit al textului, omițându-se precizarea faptelor de vitejie ale Sfântului Sisoe, episodul răpirii copiilor, al retragerii Melentiei la

[36] Scris în continuare te.
[37] Ms. rom. 3319, f. 156–157 ^{v}.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

marginea mării, într-o chilie de plumb, şi al întâmpinării îngerului trimis de Dumnezeu. În schimb, partea care urmează din legendă, este remodelată, cel puţin în versiunea din manuscris, dând impresia unui început de basm: „În vremea aceia era un împărat de mare credinţă şi foarte înţelept şi blajin la minte era. Şi întru una din zile s-au întâmplat de au ieşit la vânătoare dinpreună şi cu Sfântul Sisoe şi cu oaste multă care-i luase împăratul”[38].

Lipsind aşadar începutul, numele surorii sfântului, care constituia un amănunt important, nu este nici el menţionat, fiind introdus ulterior, printr-o scurtă precizare: „Iară Sfântul Sisoe fu dus, cu voia lui Dumnezeu, tocmai la chiliia soru-sii, anume Melintiia...”[39]

Locuri comune cu textul tipărit mai târziu şi diferite de tipul C al legendei întâlnim şi în pasajul: „Şi zicea diiavolul Sfântului Sisoe: «Ce mă baţi şi ce ai cu mine?»”[40] sau în episodul pedepsirii duhului necurat: „Iar sfântul tot nu-l lăsa, ci l-au apucat de grumaji cu cârligul şi l-au scos afară la loc larg şi l-au apucat de nări şi tot îl bătea şi-l căznea şi-i zicea: «Să te duci diiavole, proclete, în munca de veci şi în pustiitate, unde-ţi este ţie dat.» Şi i-au tăiat creştetul capului cu păru tot şi i-au spintecat pieptul de la grumazi până la buric. Şi atuncea l-au aruncat în mare”[41].

Alte menţiuni ale textului sunt datorate probabil copistului: „Şi foarte se bucură soru-sa Melitiia de venirea frate-său”[42]. În locurile paralele ale celorlalte manuscrise nu există nicio precizare de acest fel.

Legenda Sfântului Sisoe este urmată în manuscris la filele 140^{v}–142^{v} de legenda *Avestiţa-Sisoe*. La sfârşit, sugerând legătura între texte, copistul a aşezat o rugăciune cu elemente de psalm, care se referă la alungarea vrăşmaşului: „Psalm 67. Să se scoale Dumnezeu şi să se răsipească vrăşmaşii Lui şi să fugă de la faţa Lui cei ce-L urăsc pre Dânsul. Precum să stinge fumul, să se stingă, cum să topeaşte ceara de faţa focului, aşa să piiară dracii de la faţa celor ce iubesc pre Dumnezeu. Şi să se însemneaze cu semnul Crucii zicând: «Bucură-te, prea cinstită Crucea Domnului nostru Isus Hristos, că prin tine s-au călcat puterea iadului şi te-au dăruit pre tine tare armă noao asupra diiavolului. Prin tine s-au prădat iadul, au căzut moartea, s-au ruşinat dracii. Şi acum şi eu păcătosul ţie mă închin, Crucea Domnului, pre tine te slăvesc, ţie mă cuceresc, rugându-mă să delungi de la mine toată puterea vrăşmaşului, cu puterea ta. Pentru rugăciunile Maicii Domnului şi ale Sfinţilor Îngeri şi ale tuturor sfinţilor. Amin!»”[43].

[38] Ms. rom. 4862, f. 138 ^{v}. Pentru confruntarea cu textul tipărit a se consulta B. P. Hasdeu, *op. cit.*, p. 217–222.

[39] *Ibidem*, f. 138 ^{v}. Am mai înregistrat omisiuni de început ale numelui şi reveniri în ms. rom. 1194, 1584, 1735, 2226, 4767, versiuni aparţinând tipului C.

[40] *Ibidem*, f. 139 ^{v}.

[41] *Ibidem*, f. 140.

[42] *Ibidem*, f. 139.

[43] Ms. rom. 4862, f. 141 ^{v}–142.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

Tipul F se păstrează într-o singură versiune, din ms. rom. 5035, care cuprinde texte cu o largă răspândire în timp (începutul secolului al XVIII-lea – mijlocul secolului al XIX-lea). <*Legenda Sfântului Sisoe*>, căreia îi lipseşte sfârşitul, acoperă filele 16–17[v].

Ceea ce particularizează acest tip este întrepătrunderea, nu foarte firească din punct de vedere logic, a celor două legende, *Sfântul Sisoe* (tipul C) şi *Avestiţa*, *aripa satanei*, concretizată într-o trecere destul de bruscă de la un text la celălalt, fără nicio atenţionare. În fapt, nu avem decât un început de *Avestiţă*, abandonat neaşteptat în favoarea *Legendei Sfântului Sisoe*. Vom cita aici, *in extenso*, bucata de text respectivă, reprezentativă pentru începutul variantei *Avestiţa-Sisoe* (prezentă în manuscrisele româneşti menţionate în nota 1): „În numile lui Isus Hristos. Pogorându-se Sfântul Sisoie din muntele Eleonului, întâmpinat-a Arhanghel Mihail pre Avestiţa, aripa satanii, şi foarte era groaznic, căruia îi era părul capului până la călcâie, şi căutătura groaznic, cu linba de un cot scoasă afară, şi bătaie de foc işa din ochi<i>i ei. Şi daca o întâ<m>pină, îi zise: «Stăi, duh necurat, cu frica lui Dumnezeu, să-m spui unde mergi.» Ia, cu frică şi cu groază mare stătu şi spuse zicând: «Eu sânt Avestiţa, aripa satani<i>, şi mă duc, că am auzit de o Fecioară cu nume Mariia, a lui Ioachim şi Ani<i>, că să să nască prunc, ci mă duc <cu> ale mele mari diiavoleşti meşteşuguri celora ce cu dreptate îl roagă»”[44].

Şi acum, trecerea neaşteptată la cealaltă legendă: „Văzând pre dânsa într-atâtă nevoi de diiavolu, atuncea mână Dumnezeu la fraţii ei unde era, de grăi lui Sfântul Sisoie zicând: «Sisoie, robul lui Dumnezeu, să te scoli să ucizi pre diiavolu, care au înghiţit coconi<i> sori-tii »”[45].

De menţionat aici şi două modificări, prima, o adăugire, a doua, o neglijenţă de copiere a textului. Blestemarea salciei de către sfânt conţine o menţiune în plus: „Ce vei înflori, să nu legi, *nici de foc să nu fii bună*”[46]. Apoi, numărul coconilor vărsaţi înapoi de diavol, este 7 şi nu 6, precum în celelalte manuscrise: „Atunci diiavol să îngrozi şi borî 7 coconi ai soră-si<i>, vii, nevătămaţi”[47].

Concluzii. În stadiul actual al cercetării, când cunoaştem numai originalul slavon al tipului A, nu ne putem pronunţa asupra naturii modificărilor suferite de versiunile analizate, care anume dintre acestea îşi află sursa în originalele străine şi care pot fi puse în seama copiştilor români.

Altfel, se poate constata ponderea avută de redacţia amplificată (tipurile C, D, E, F) şi, în cadrul acestei redacţii, circulaţia net superioară a tipului C, care, surprinzător, nu s-a impus şi ca model pentru varianta tipărită a legendei (ce urmează tipul E).

[44] Ms. rom. 5035, f. 16.
[45] *Idem*.
[46] Ms. rom. 5035, f. 17.
[47] Ms. rom. 5035, f. 17 [v].

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

Unele dintre tipuri (B, C – ms. rom. 1151 –, D, E) prezintă, față de tipul A, la care ne-am raportat, intercalări suplimentare ale unor rugăciuni şi blesteme, existente şi în texte slavone de aceeaşi factură, mult mai vechi[48].

Contaminarea între *Legenda Sfântului Sisinie* şi *Avestița, aripa satanii*, a dat naştere unei versiuni (tipul F), alta decât *Avestița-Sisoe*, în care cele două legende coexistă, dând impresia uneia singure, chiar dacă nu se realizează o fuziune şi la nivel logic.

Redacției scurte, reprezentate de tipul A (ms. rom. 447), i-am subordonat şi tipul B (ms. rom. 5492), care, în ciuda depărtării în timp şi a influențelor redacției amplificate, prezintă asemănări inedite cu cel mai vechi text românesc cunoscut al *Legendei Sfântului Sisinie.*

La fel ca în cazul altor apocrife religioase, precum *Legenda Duminicii*[49], *Apocalipsul Maicii Domnului*, *Cele 72 de nume ale lui Hristos*, *Cele 72 de nume ale Precistei*, şi *Legenda Sfântului Sisinie*, asimilată unui text magic, s-a transformat în amuletă[50]. Chiar dacă legenda nu conține indicații asupra obligațiilor de a o răspândi şi nici nu promite explicit recompense copistului, a fost suficientă, poate, pentru larga ei difuzare, punerea în legătură a acesteia cu legenda *Avestiței*, unde se pomenesc cele 19 nume ale duhului rău, ca să fie păzite lehuzele şi nou-născuții, sau confuzia Sfântului Sisinie cu Sfântul Sisoe cel Mare, care era şi el, am văzut, acoperitor împotriva duhurilor necurate.

SAINT SISINIE'S LEGEND. ROMANIAN VARIANTS.

(Abstract)

The present paper deals with classifying and describing Romanian apocryphal texts concerned with *Saint Sisinie's Legend*, of the repository of manuscripts which belongs to the Library of the Romanian Academy, or published in specialized journals. The analysis has revealed the presence of two variants of text differentiated according to their length as well as to certain lexical elements: on the one hand, a short, older and less represented variant of Slavonic origin and on the other hand, an amplified, newer and better exemplified variant coming to the Romanian territory, most probably, by the same path. Each of the two **variants** has been structured in several **types** of legend which in turn have included several **versions**. As a method of analysis, we have always referred to the oldest Romanian version of the legend (1590-1602), included in *Codex Sturdzanus* miscellany (ms. rom. B. A. R. 447), whose Slavonic original is followed by the Romanian translation and which belongs to the short variant. At the current stage of research, when we know only this original, we cannot give our opinion on the sort of changes suffered by the analysed versions, which of these originate in the foreign originals and which can be attributed to the Romanian clerks.

[48] Supra: notele 15 şi 30.
[49] V. *Legenda Duminicii*, ediție Emanuela Timotin, Bucureşti, 2005, p. 263–266.
[50] Nicolae Cartojan, *op. cit*., vol. I, p. 151–153; vol. II, p. 102–103.

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)

Only one text of the other texts analysed, the one present in ms. rom. B. A. R. 5492, could be considered as originating in this version and consequently included within the short variant despite the different contaminations suffered in time with the amplified variant. On the other hand, the analysis has proven that not the manuscript type of legend which had the largest circulation imposed itself for the edited version, but that type which was first found by the respective clerk. Then, because of some common characteristics, *Saint Sisinie's Legend*, was perceived together with a different legend, *Avestita, the Satan's Wing*, as a whole giving birth to a contaminated type of legend, in which both legends coexist, although there is no logical relation between them.

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti"
Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr. 13

BDD-A625 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:52:13 UTC)